

Аркадзь Аверчанка
(Аркадий Аверченко)

Зніклы галёш Добльса
(Пропавшая калоша Доббльса)

*Пасля “Таймса” мы зайшлі ў рэдакцыю “Дэлі-Нью”,
“Пэл-Мэл” і яшчэ ў некалькі...
Сач. А. К. Дойла*

Мы сядзелі ў сваёй утульнай кватэры на Бэйкер-стрыт, а за акном тым часам ішоў дождж і выла навальніца. (Дзіўна: кожнага разу, калі я раскажваю што-небудзь пра Холмса, без навальніцы і дажджу ніяк не абысціся...)

Такім чынам, навальніца, як звычайна, выла, Холмс, як звычайна, курыў, а я, як звычайна, чакаў магчымасці нечаму здзівіцца.

— Ўотсан, я бачу, у цябе флюс.

І я здзівіўся.

— Адкуль вы пра гэта дазналіся?

— Трэба быць пошлым дурнем, каб гэтага не заўважыць! Бо твая апухлая шчака падвязаная хусткай.

— Неверагодна! Вось дык назіральнасць!

Холмс узяў качаргу і завязаў яе сваімі жылістымі рукамі на шыі какетлівым бантам. Потым дастаў скрыпку і выканаў вальс Шапэна, накцюрн Настрадамуса і паланэз Васка да Гамы.

Калі ён заканчваў 39-ю сімфонію Юлія Генрыха Цымермана, у пакой з грукатам уваліўся невядомы чалавек у плашчы, запэцканым брудам.

— Спадар Холмс! Я Джон Бенгам... Богам малю, памажыце! У мяне скралі... скралі... Ах! Нават сказаць страшна...

У яго вачах туманіліся слёзы.

— Я ведаю, — стрымана сказаў Холмс, — у вас скралі фамільныя каштоўнасці.

Бенгам выцер рукавом слёзы і з непрыхаваным здзіўленнем зірнуў на Холмса.

— Як вы казалі? Фамільныя... што? У мяне скралі мае вершы.

— Я так і думаў. Раскажыце пра абставіны справы.

— Якія там абставіны! Проста я ішоў Трафальгар-скверам і нёс іх, значыцца, вершы гэтыя, пад пахай, а ён як выхапіць ды як пабяжыць! Я за ім, а галёш у яго і саскочыў. Злодзей, значыцца, збег, а галёш — вось.

Холмс узяў прапанаваны галёш, агледзеў яго, панюхаў, палізаў языком і ўрэшце, адкусіўшы кавалачак, з цяжкасцю разжаваў і праглынуў.

— Цяпер я разумею! — радасна сказаў ён.

Мы ўтаропіліся ў яго, поўныя чакання.

— Я разумею... Разумею, што галёш гумовы!

Мы ад здзіўлення ўскочылі з крэслаў.

Я ўжо трохі прызвычаіўся да бліскучых высноваў, якім Холмс сціпла не надаваў увагі, але на госця такое пранікненне ў сутнасць рэчаў падзейнічала страшна.

— Божа нас барані! Гэта проста нейкае чарадзейства!

Пасля сыходу Бенгама мы памаўчалі.

— Ведаеш, хто гэта быў? — спытаў Холмс. — Гэта мужчына, ён гаворыць па-ангельску, жыве цяпер у Лондане. Займаецца паэзіяй.

Я пляснуў рукамі.

— Холмс! Стары вы чарцяка! Адкуль вы ўсё гэта ведаеце?

Холмс пагардліва ўсміхнуўся.

— Я ведаю яшчэ больш. Я магу сцвярджаць, што рабаўнік, без сумневу, — мужчына!

— Ды якая сарока прынесла вам гэта на хвасце?

— А ты заўважыў, што галёш мужчынскі? Жанчыны такіх, вядома ж, не носяць!

Я быў прыгнечаны логікай свайго знакамітага сябра і ўвесь дзень хадзіў як дурань.

Двое сутак Холмс сядзеў на канапе, курыў люльку і граў на скрыпцы.

Ён сядзеў у аблоках дыму, нібы бог, і выконваў свае найлепшыя мелодыі.

Скончыўшы элегію Ньютана, ён перайшоў на рапсодыю Мікеланджэла і на сярэдзіне гэтай мілай дрындушкі ангельскага кампазітара звярнуўся да мяне.

— Ну, Ўотсан, збірайся! Я ўсё ж намацаў ніць гэтага загадкавага злачынства.

Мы аправіліся і выйшлі.

Ведаючы, што распытваць Холмса не мае сэнсу, я звярнуў увагу на дом, да якога мы падыходзілі. Гэта была рэдакцыя “Таймса”.

Мы адразу адправіліся да рэдактара.

— Сэр, — сказаў Холмс, упэўнена сціскаючы тонкія вусны. — Калі чалавек, абуты ў адзін галёш, прынясе вам вершы, затрымайце яго і паведамце мне.

Я пляснуў рукамі.

— Божа! Як гэта проста... і геніяльна.

Пасля “Таймса” мы зайшлі ў рэдакцыю “Дэлі-Нью”, “Пэл-Мэл” і яшчэ ў некалькі. І ўсіх папярэдзілі.

Потым пачалі чакаць.

Увесь час надвор’е было добрым, і ніхто да нас не прыйшоў. Але аднойчы, калі была навальніца і бушаваў дождж, нехта, запэцканы брудам, з грукатам уваліўся ў пакой.

— Холмс, — сказаў невядомы грубым голасам. — Я Добльс. Калі вы знойдзеце мой зніклы на Трафальгар-скверы галёш, я вас азалачу. Дарэчы, знайдзіце таксама гаспадара гэтых паскудных вершыкаў. Пасля чытання такой лухцені я страціў здольнасць піць сваю вечаровую порцыю віскі.

— Ну, шаноўны, гэтыя хітрыкі мы ведаем, — прамармытаў Холмс, спрабуючы заваліць нягодніка на падлогу.

Але Добльс скочыў да дзвярэй і, кінуўшы ў твар Шэрлаку рукапіс, як метэор, скаціўся са сходаў і знік.

Другі галёш мы пасля знайшлі ў вітальні.

.....

Я мог бы расказаць яшчэ пра лёс паэта Бенгама, яго вершаў і пары галёшаў, але з прычыны, што тут замяшаныя каранаваныя асобы, гэта здаецца мне не зусім зручным.

Апроч гэтага злачынства Холмс раскрыў іншыя, можа, нават больш цікавыя, але я расказаў пра зніклы галёш Добльса як пра справу, найбольш тыповую для Шэрлака.

пераклад з рускай — Яніна Голуб

© Яніна Голуб, пераклад, 2012